

Krasnyi militsioner – lehden tarina

N i k o l a i B o g o m o l o v
& M a r i j a K o t o v a

Petrogradissa perustettiin 1920-luvun koittaessa erilaisia ryhmiä ja opintopiirejä, joissa oli mahdollisuus päästä kuuntelemaan kuuluisien kirjailijoiden, taiteilijoiden ja runoilijoiden esitelmiä.¹ Taustalla oli ajatus valistaa kansaa: työläisiä, merimiehiä ja puna-armeijan sotilaita. Tärkeä rooli oli säännöstelyllä: ruoka-annosten kerääminen oli erottamaton osa ajan kirjailijaelämää. Kornei Tšukovski kirjoitti päiväkirjaansa 2.1.1920: ”Elämästäni tuli fantastista. Kun kirjoittamisesta tai kokouksista ei kostunut mitään, päätin ryhtyä kiertelemään komissaarilta toiselle ja kalastelemaan muona-annoksia.” (Tšukovski 2003, 155.)

Varsinaisten kirjallisuuteen liittyvien toimipaikkojen lisäksi kirjailijat työskentelivät mitä erilaisimmissa virastoissa, jotka eivät aina liittyneet alaan mitenkään. Esimerkiksi Nikolai Gumiljov ja Jevgeni Zamjatin luennoivat merimiehille Itämeren laivaston alaisuudessa toimineen poliittisen osaston kirjallisuuspiireissä, ja Aleksei Remizov ja Sergei Gorodetski työskentelivät *Krasnyi baltijets* -lehden paikallisosaston toimituksessa.

Lev Nikulin muistaa myös toisen epätavallisen miliisien ja kirjailijoiden yhteyden:

[Annenkovin] piirros (kaikki, mitä tuosta yöstä jäi jäljelle) julkaistiin *Krasnyi militsionerissa* (Punaisessa miliisissä), tuon ajan ainoassa kirjallisuus- ja taidelehdessä. Nimestä huolimatta lehdellä ei ollut mitään tekemistä miliisiin tai kaupungin vartioinnin kanssa. Lehti painettiin erinomaiselle paperille, toimituksessa työskenteli Šklovski ja joitakin formalisteja, ja Annenkov kuvitti lehteä. (Nikulin 1932, 85.)

Todellisuudessa *Krasnyi militsioner* ei ollut ainoa taide- ja kirjallisuuslehti, ja sillä oli suora yhteys miliisiin ja kaupungin vartiointiin, sen painopaperi oli huonolaatuista, eikä formalisteilla ollut mitään tekemistä lehden kanssa, mutta kuvituksesta vastasi todellakin Juri Annenkov.

Krasnyi militsioner, Petrogradin edustajaneuvoston lehti, alkoi ilmestyä marraskuussa 1919 ja lopetti toimintansa yllättäen maaliskuussa 1921. Vuoden 1920 helmikuusta lähtien lehden sivuilla esiintyi kuuluisien kirjailijoiden nimiä, mm. Aleksandr Blok ja Osip Mandelštam.

Miten vaatimaton nelisivuinen lehtinen Petrogradin miliisin ankarasta arjesta muuttui värikkääksi, mielenkiintoiseksi 40-sivuiiseksi julkaisuksi? Miksi sen julkaisu lopetettiin odottamatta 17. numeroon? Mikä päätti lehden tarinan? Näihin kysymyksiin pyrimme artikkelissamme vastaamaan.

Tšukovski ja Kaplun

Krasnyi militsionerin ensimmäisessä numerossa 7.11.1919 oli ilmoitus ensimmäisen miliisien kulttuuri- ja koulutuskommuunin perustamisesta: ”politiikkaan ja koulutukseen liittyvien yleis-

ten kysymysten rinnalla luennoilla käsitellään maanpuolustuksen teorioita” (KM 1/1919, 6). Miliisiverit olisivatkin varmaan saaneet kuunnella yleistä politiikkaa ja maanpuolustusta käsitteleviä luentoja, ellei Tšukovski olisi tutustunut joulukuussa 1919 Boris Kapluniin. Tšukovski kirjoitti Aleksandr Blokille 18.12.1919:

Tunneteko Kaplunin? Arvatenkaan ette. Hän on hyvin nuori (25-vuotias) ja miellyttävä arvohenkilö – hän ei hosu, ei kailota, ei keimaile. Hän on Petrogradin kaupunkineuvoston päämies (Palatsiaukio 6), ja jostain käsittämättömästä syystä hän suosii Merežkovskia, Sologubia ja muita nimekkäitä kirjailijoita. (Tšukovski 2008, 428–429.)

Myöhemmin ovela Tšukovski lisäsi: ”Tutustuin häneen viime viikolla. Luulen, että tuttavuutemme on kytköksissä muona-annoksiin.” (Tšukovski 2008, 428–429.)

Boris Kaplun oli tärkeä virkamies, Moisei Uritskin veljenpoika, kustantaja Solomon Kaplunin veli ja Olga Spesivtsevan mies, joka toimi vuosina 1918–1920 korkeassa virassa Petrogradin kaupunkineuvostossa. Hän ylläpiti ystävyys-suhdetta Andrei Belyihin, Vsevolod Meyerholdiin sekä Jevgeni Zamjatiniiin, ja hänen tiedetään tehneen aloitteen ensimmäisestä neuvostokrematoriosta, joka rakennettiin vuonna 1919 vanhasta saunasta. Kaplun kierrätti runoilijoita tässä Blokin runoteoksissakin (ks. Tšukovski 2006, 260) mainitussa krematoriossa aivan kuin teatterissa (Annenkov 2005, 102–103). Toimielias Kaplun keskittyi yhtä tarmokkaasti myös miliisien kommunien rakentamiseen. Jo 3.1.1920 Tšukovski ja Annenkov lähetettiin tarkistamaan kommuniksi muuntuvaa tyhjää ja kylmää teatterisalia. Myöhemmin Tšukovski kirjoitti päiväkirjaansa: ”Sanoin, että haluan sivistää miliisejä (ja haluan todella). Minulle sanottiin: ’Älkää huolehtiko, palkan saatte huomomisesta lähtien, mutta sivistämään teidän ei pidä kiirehtiä.’” (Tšukovski 2003, 176.) Mutta jo kuukauden päästä 5.2.1920 kello 19:00 Gorohra (Kaupungin vartiosto) -teatterissa pidettiin ensimmäisen miliisien kulttuuri- ja koulutuskommunin avajaiset. Avajaispuhees-

sa Kaplun käsitteli ”Opintokommuunia ja sen haasteita”, ja Gorkin puheen nimi oli ”Sana miliiseille”. Puheiden lisäksi avajaisohjelmassa oli runoelma ”Kaksitoista”, ja sen yhteydessä laulettiin, soitettiin flyygelia ja näytettiin Annenkovin piirroksia valkokankaalla. (KM 8/1920, 6.)

Krasnyi militsionerin 8. numerossa vuonna 1920 julkaistiin ilmeisesti Kaplunin kirjoittama teksti otsikolla ”Mahtava alku”, jossa kerrottiin uuden yhteisön tärkeimmistä päämääristä: ”kommuunista tulee sekä lepopaikka työstä väsyneille miliiseille, järkevä huvittelu- ja urheilupaikka että kaikkien alojen luovuuden keskus, aina huonekalujen tai saappaiden taiteellisesta valmistamisesta uusien tieteen ja taiteen alojen tutkimiseen” (KM 8/1920, 1–2). Kirjallisuuspiirien lisäksi järjestettiin Tšukovskin alullepanemia teatteriryhmiä ja Annenkovin vetämiä kuvataiteen opintopiirejä. Artikkelissa ”Miliisien kulttuuri- ja koulutuskommunin avaaminen” Tšukovski esitti lukijoille vetoituksen: ”Liitytkää opiskelukommuunimme opintoryhmiin. Nuori proletaari, joka ei opiskele, joka pelaa korttia ja laiskottelee, ei ryöstä pelkästään itseltään vaan koko Neuvosto-Venäjältä.” (KM 8/1920, 6.) Toimintansa aloittaneiden ryhmien onnistumisesta ei ole tietoa. Maaliskuun 1920 sijasta vasta kesäkuussa ilmestyneessä 10. numerossa ”L.L.” (mahdollisesti kirjailija Lev Lunts) kyllä kirjoitti: ”oppilaat saivat aikaan huomattavia tuloksia” (KM 10/1920, 5). Toisaalta miliisi Lukašov kirjoitti samaisessa numerossa harmistuneena 1900-luvun kirjallisuutta käsittelevistä luennoista, joita piti professori Konski (Pjotr Aleksejevitš[?]): ”Miliisiverit kuuntelivat ensimmäistä luentoa hyvin kiinnostuneina, mutta toiselle luennoille ei ilmestynyt juuri ketään, ja tunti peruttiin” (KM 10/1920, 6).

Miliisien julkaisusta taidelehdeksi

Kommunien opintopiirien tärkein ja huomattavin saavutus oli *Krasnyi Militsionerin* asteittainen muodonmuutos osaston lehtisestä paksuksi kirjallisuus- ja taidelehdeksi. Kirjallisuussivuista vastasi Aleksandr Belenson, ja toimituksessa

työskentelivät ajoittain myös Juri Annenkov, Andrei Belyi, Aleksandr Blok, Aleksandr Grin, Nikolai Jevreinov, Vasili Knjazev, Osip Mandelštam, Sergei Radlov ja Aleksei Remizov. Marraskuusta 1919 vuoden 1921 maaliskuuhun julkaistiin yhteensä 17 numeroa. Vaatimaton kansilehti sai uuden ilmeen; se oli aluksi Dmitri Mitrohinin suunnittelema, mutta numerosta 13 lähtien aina julkaisun päättymiseen saakka kuvituksesta vastasi Annenkov.

Lehdessä oli hyvin monenlaisia tekstejä: runoja, toimintakertomuksia, julkilausumia, tarinoita, artikkeleita ja lehtijuttuja. Esimerkiksi Remizovin satiirin ”Prinsessa Lisavan” kanssa rinnan julkaistiin Kazimirovin artikkeli ”Tove-rioikeus” (KM 10/1920, 3). Toimittajat pyrkivät aluksi valitsemaan lehteen artikkeleita, jotka liittyivät lehden teemaan, mutta se vain vahvisti materiaalin jyrkkää kontrastia: esimerkiksi numerossa 11 julkaistiin Andrei Belyin artikkeli ”Punainen miliisi ja kulttuuri” sekä miliisi Jedriselkovin runo ”Masentunut”, jonka viereen oli sijoitettu miliisi Gulisovin ponteva kirjoitus ”Miliisien puutarhakommuuni” (KM 11/1920, 3, 7). Varsinaisesti miliisiteemaa käsiteltiin lehden lopussa useamman sivun osiossa nimeltä ”Puolue-elämää”. Sivuilla julkaistiin yhteenve-toja työmailta, miliisien kokousten pöytäkirjoja, tietoa tärkeistä miliisien tapahtumista ja muita vastaavia asioita. Vaikka Petrogradin miliisin elämästä kerrottiin jonkin verran, materiaalin heterogeenisyys oli silmiinpistävää. Lisäksi lehteä julkaistiin epäsäännöllisesti.

Lehden helmikuussa ilmestyneen 9. ja ke-säkuussa ilmestyneen 10. numeron välillä oli melkein kolmen kuukauden ”tekninen tauko”, kuten toimituksen kirjoituksessa ilmoitettiin (KM 10/1920, 1). Syyskuussa 1920 *Krasnyi militsionerin* numerossa 12 lukijoille kerrottiin, että lehti julkaistaan ”uuden suunnitelman mukaisesti, säännöllisesti, ainakin 2 kertaa kuu-kaudessa” ja miliisit saisivat lehden ilmaiseksi (KM 12/1920, 1) Lehti alkoi todella ilmestyä enemmän tai vähemmän säännöllisesti, tosin numeroita ilmestyi yksi kuukaudessa ilmoitetun kahden sijasta. Toimittajakunta yritti lisäksi sys-

tematisoida ja yhtenäistää erilaisten materiaalien julkaisua, ja siksi *Krasnyi militsionerin* lokakuun numerossa 13 julkaistiin osiot ”Miliisin elämää” ja ”Miliisien opinnot”, jossa julkaistiin miliis-sien kirjoittamia kertomuksia ja runoja. Näistä esimerkkinä voi mainita muun muassa ”Vanhan miliisin muistelmat” (Sadovskin 23 kvartaalin osasto, KM 14/1920, 27–28) ja miliisi Tatškinin runo ”Patteriston karjaisut ja huokaisut” (KM 13/1920, 22).

13. numero oli 24-sivuinen, ja miliisien materiaaleille oli kuusi sivua. Loppuosa lehdestä oli varattu Aleksandr Blokin artikkelille ”Schiller ja hänen teoksensa *Rosvot*”, runolle ”Elämä – kuin meri – on aina myrskyä täynnä”, Remizovin esseelle ”Kaupungin melu”, Nikolai Jevreinovin (KM 13/1920, 2–4, 9) historialliselle esseelle sekä muille teksteille, jotka olivat hyvin kaukana miliisien materiaaleista. Vasili Knjazev kirjoitti lähes jokaisessa numerossa työläis- ja talonpoikaisteemasta, joka tasoitti kuilua Blokin runojen ja Petrogradin miliisinosastojen elämän kertomuksien välillä.

Krasnyi militsionerin sivumäärä paisui hitaasti mutta varmasti (neljästä sivusta 40:een), miliisien tuottama materiaali väheni, ja kirjallisuus- ja taideosio kasvoi. Esimerkkinä tästä voi mainita lehden viimeisen kaksoisnumeron, joka ilmestyi maaliskuussa 1921 ja jossa oli vielä erillinen osio ”Kaunokirjallisuus”. Rotskanin ”Kuvaus Pietarin miliisin historiasta” ja ”D:n” kirjoittama artikkeli miliiseistä Kronštadtin rintamalla hukkuivat Ilja Sadofjevin, Vjatšeslav Šiškovin ja Aleksandr Grinin kertomusten, Kornei Tšukovskin, Nikolai(?) Piotrovskin ja Sergei Radlovin artikkeleiden sekä Aleksandr Belensonin ja Aleksandr Blokin runojen keskelle. Numerossa ilmestyi myös Osip Mandelštamin pienen selityksen kanssa julkaistu runo miliisitovereille ”Ylistämme, veljet, vapauden hämärää...” (KM 2–3[16–17]/1921, 31).

Vastaanotosta

Lehti herätti ristiriitaisia tunteita sekä lukijoissa että kriitikoissa. Kaksoisnumeron 16–17

”Postilaatikko”-osiossa julkaistiin kirjoitus, joka heijasteli polarisoituneita mielipiteitä. Esimerkiksi vastauksessaan Freibergille toimitus selitti, että tämän kertomus hylättiin pelkästään periaatteellisista syistä: ”Mitä tulee teidän terävään kritiikkiinne koskien Blokin ja Remizovin kirjoitusta ’Toivottomat laulajat’, niin kirjoituksenne on toki suora, mutta kuitenkin epäreilu, mikä selittyy ilmeisen huonolla kirjailijoiden tuotannon tuntemuksellanne” (KM 2–3[16–17]/1921, 40). Vastauksen rinnalle oli tasapainon vuoksi sijoitettu kirje, jonka oli kirjoittanut Harkovan miliisin poliittisen ja valistuksellinen osaston johtaja Kondratjev. Ukrainan miliisin työnteekijät olivat saaneet käsiinsä muutaman lehden numeron ja pyysivät nyt lähettämään tuoreita numeroita:

Olemme niin haltioissamme, ettemme voi vaieta tunteistamme. Petrogradin toveriemme tavoin Harkovan miliisin poliittinen ja valistuksellinen osasto pyrkii kaikin voimin kohottamaan miliisien kulttuurillista tasoa ja poliittista tietämystä. Mutta olemme jääneet kauaksi niistä tuloksista, joita te olette saavuttaneet. (KM 2–3[16–17]/1921.)

Alempana julkaistiin vielä usean miliisin kirje, joka havainnollisti kulttuuri- ja koulutuskommuunin ja lehden tärkeyttä sekä tarpeellisuutta: ”Vanhat toverimme unohtivat meidät, kaikkialta Neuvostoliiton sosialististen tasavaltojen alueelta saapuneet ulkoisen tutkinnan miliisikursilaiset, tammikuun 1.–9. päivän juhlien aikana. [...] Tsaarin verisen ikeen alla ei ollut yllättävää, että meidät unohdettiin. [...] antakaa tiedon valo, me himoitsemme ja haluamme opiskella.” (KM 2–3[16–17]/1921.)

Krasnyi militsioneria mainostettiin laajasti *Žizn iskusstva* -lehden lähes jokaisessa numerossa. Tuntematon kirjoittaja kuvaili *Krasnyi militsionerin* 13. numeron sisältöä: ”Vakituisten tekijöiden joukossa ovat lueteltujen lisäksi Kornei Tšukovski, Andrei Belyi, Volynski, Nikolai Jevreinov, Lev Nikulin, Piotrovski ja Viktor Šklovski. Lisäksi tulee huomata, että jakamalla paljon tilaa puhtaasti miliisien materiaalille sekä

poliittiselle ja ammatilliselle materiaalille *Krasnyi militsionerin* toimituksen on onnistunut houkutella parhaita kirjallisia ja taiteellisia voimia.” (ŽI 595/1920, 1.) Toisessa kommentissa lehteä kehuttiin: ”*Krasnyi militsionerin* nro 14 on julkaistu hyvällä maulla ja erinomaisella sisällöllä [...] Lehti on Juri Annenkovin kuvittama, ja siinä on julkaistu vallankumouksen kolmivuotisjuhlan kunniaksi Marxin, Leninin, Trotskin, Zinovjevin ja Lunatšarskin kuvat.” (ŽI 622–624/1920, 2.)

Myös *Vestnik Literaturny* -lehdessä oli myönteinen arvostelu: ”Lukijoille annetaan miliisin työssä ja elämässä hyödyllistä tietoa. Lisäksi *Krasnyi militsioner* istuttaa miliiseihin tietoon kohdistuvan rakkauden, kunnioituksen kansalaisten ihmisyyttä kohtaan ja tarjoaa samalla myös kirjallisuusmateriaalia.” (VL 4–5/1920, 16.)

Moskovalainen lehdistö ei suhtautunut niin ymmärtäväisesti Tšukovskin ja Kaplunin yritteliäisyyteen. 7.11.1920 sivistysasiain kansankomissariaatin *Vestnik teatra* -lehdessä julkaistiin nimetön kirjoitus, joka paljasti ”eilisten hallitsijoiden ajatuksia” lehteen sopivasti soviteltuna: ”Tähän puhtaasti miliisien, poliittisen ja ammatillisen materiaalin keskelle he tuovat yksinäiset älykkäät sielunsa...” (VT 72–73/1920, 21). Ivataan myös Blokin artikkelia, joka käsittelee Schillerin *Rosvoja*: ”On tietysti erittäin hyödyllistä, että miliisit tuntevat ulkomaista kirjallisuutta, mutta entä jos nämä neuvostovenäläiset arvohenkilöt tutustuttavat jokaisen rosvon vain Karl Moorin.” Loppupäätelmäksi kirjoittaja huudahtaa tuohtuneena: ”Pelkäämme älymystöä – joka antaa vielä lahjoja... eräänlainen elämän hapan irvistys!” (VT 72–73/1920, 21).

Tämä hyökkäys ei jäänyt ilman vastakaikua, ja kuukauden kuluttua Aleksandr Belenson vastasi sivistysasiain kansankomissariaatin anonyymin kirjoittajan hyökkäykseen *Žizn iskusstvan* sivuilla. Aleksandr Belenson jäljitteli myrkyllisesti (kuten Zoštšenko ilmaisisi) vastustajan iskuja:

Mitä tulee sanaan älymystö lainausmerkeissä, eli sanan loukkaavaan merkitykseen, niin heikkoher-

moisuus on aina ollut älymystön tunnuspierre ja kuvaa niin hyvin tekijän mielipidettä ja kiukkuista kirjoitusta. Ja tämä epämiellyttävä ja sairaalloinen ominaisuusko sai hänet näkemään jonkin 'happaman irstyvyyden' siinä, missä vakaa ja ennakkoluuloton havainnoitsija näkee vain iloisen hymyn? (ŽI 625–627, 2.)

Kyseisen jutun kirjoittaja ei ole tiedossa, mutta hänet on ilmeisesti Belenson.

Tähän loppui vuoropuhelu, ja *Krasnyi militsionerin* toimitus sai julkaista vielä kolme numeroa. Lehden julkaiseminen keskeytettiin yhtäkkiä marraskuussa 1921 kaksoisnumeroon 16–17. Julkaisutoiminnan pysäyttäminen ja Belensonin johtaman toimituksen erottaminen eivät ilmeisesti liittyneet teknisiin vaikeuksiin vaan vallanpitäjien suoraan kieltoon. Lehteä oli varoitettu jo kerran, mutta se oli pelastunut Boris Kaplunin vaikutusvallan ansiosta (voi olla, että tauko helmikuusta kesäkuuhun vuonna 1920 johtui juuri siitä). Vuonna 1921 Kaplunin asema muuttui rajusti, eikä hänen vaikutusvaltansa enää riittänyt lehden pelastamiseen (TsGALI, 33). *Krasnyi militsionerin* saama toinen ja viimeinen varoitus julkistettiin valtionkustantamon Petrogradin osaston toimittajakunnan kokouksessa 6.4.1921. Toveri Bystrjanskin *Krasnyi militsionerista* antaman selonteon jälkeen julkaistiin päätös: ”Ehdotetaan toistamiseen, että johtosasto lopettaa *Krasnyi militsionerin* julkaisun välittömästi” (TsGALI, l. 34). Näin osasto myös teki. Puolen vuoden kuluttua esitettiin vielä yksi anomus, jossa pyydettiin mahdollisuutta julkaisun jatkamiseen. 15.10.1921 samaisen toimittajakunnan kokouksessa päätettiin ”myöntää

julkaisulupa varoittaen, että lehti suljetaan, jos se ei noudata ohjelmaansa: ”Huumoriosuus” tulee poistaa” (TsGALI, l. 59). Helmikuussa 1922 julkaistiin uusi *Krasnyi militsioner*, jossa ei mainittu kirjoittajia, runoilijoita tai taiteilijoita tai mitään selityksiä toimituksen muutoksista, tai siitä kuinka 40-sivuinen, Annenkovin kuvittama lehti muuttui tavalliseksi osastonjulkaisuksi. Luultavasti jotta vältettäisiin assosiaatiot vanhaan *Krasnyi militsioneriin*, lehden nimeksi vaihdettiin toisesta numerosta lähtien *Na stráže* (Vartiossa). Lehden muodonmuutokseen tuntui kiinnittävän huomiota ainoastaan lehden entinen työntekijä, miliisi Mihail (tai Moisei) Kortsov. Kesäkuussa 1922 hän alkoi julkaista omaa lehteään *Vavilonskaja bašnja* (Baabelin torni) ja kirjoitti ensimmäisessä numerossaan lukijoille:

Alkuperäinen *Krasnyi militsioner* muutti tarkoitustaan. Ensimmäisestä numerosta lähtien ja siitä eteenpäin se alkoi suuntautua kirjallisuuteen päin, ”koreili” sellaisten älykköjen nimillä kuin Aleksei Remizov, joka loikkasi valkoisen armeijan riveihin. Tämä johti lehden siihen, että viimeisissä numeroissa miliisien kirjoitukset painettiin takasivuille tai johonkin aivan loppuun, ja lehti koreili vain kuuluisuuksien nimillä. Lehti lopetettiin kuudenteentoista numeroon. Vuoden kuluttua se uudistettiin uusien toimittajien myötä. Mutta voi! Lehti näyttää kuitenkin edeltäjänsä huonommalta. (VB 1/1922, 16.)

Tähän käsitykseen on pakko yhtyä.

Venäjältä suomentanut Jenni Anttila.

Viitteet

- 1 Artikkelin on julkaistu Venäjän federaation presidentin rahaston tukemana (MK. 5125. 2011.6)

Lähteet

Lehdet

KM 1/1919 = *Krasnyi militsioner* 1/1919.
KM 8/1920 = *Krasnyi militsioner* 8/1920.
KM 10/1920 = *Krasnyi militsioner* 10/1920.
KM 11/1920 = *Krasnyi militsioner* 11/1920.
KM 12/1920 = *Krasnyi militsioner* 12/1920.
KM 13/1920 = *Krasnyi militsioner* 13/1920.
KM 14/1920 = *Krasnyi militsioner* 14/1920.
KM 2–3/1921 = *Krasnyi militsioner* 2–3/1921.
TsGALI = TsGALI SPb, f. 35. op. 1., jed. hr. 115.
VB 1/1922 = *Vavilonskaja bašnja* 1/1922.
VL 4–5/1920 = *Vestnik literatury* 4–5/1920.
VT 7–8/1920 = *Vestnik teatra* 7–8/1920.
ŽI 1920 = *Žizn iskusstva* 595, 622, 623, 624, 625,
626, 627 / 1920.
ŽI 1921 = *Žizn iskusstva* 718, 719, 720 / 1921.

Kirjallisuus

Annenkov, Ju. A. (2005), *Dnevnik moih vstretš.* Moskva: Vagrius.
Nikulin, L. (1932), *Zapiski sputnika.* Leningrad: Izd-vo Pisatelej v Leningrade.
Tšukovski, K. (2003), *Dnevnik 1901–1969.* T.1. Moskva: Olma-Press.
Tšukovski, K. (2006), *Tšukokkala.* Moskva: Russkij Put.
Tšukovski, K. (2008), *Sobranije sotšinenii v pjatnadsati tomah. 14: Pisma 1903–1925.* Moskva: Terra-knižnyi klub.

Tiedä enemmän

Idäntutkimus ilmestyy neljä kertaa vuodessa noin 100 sivun tietopakettina. Lehden teemoja ovat olleet mm. Putin, Rock, Mustameri ja Valta.

”Idäntutkimus on hauskan monipuolinen: perinteisen Venäjän talouden ja poliittisen tutkimuksen rinnalla käsitellään yhtä luontevasti vaikkapa teatteria, valokuvaa ja kirjallisuutta”

Jan Rydman, Tieteessä tapahtuu

”Tähän mennessä ilmestyneitä numeroita lukee ilokseen... Idäntutkimus on elävä ja ajan hermolla oleva lehti, joka ei tingi tasosta ja luottaa asiaan.” **Pekka Pesonen**, Helsingin Sanomat

Vuositilaus 28 euroa, ulkomaille 33 euroa ja opiskelijat 18 euroa

Tilaukset:
Idäntutkimus,
VIETS ry,
Aleksanteri-instituutti,
PL 42,
00014 Helsingin yliopisto,
puh (09) 1912 3645
faksi (09) 1912 4175
viets-idantutkimus@helsinki.fi

www.helsinki.fi/idantutkimus